

Några räkenskapsresultat från landtbruk i Malmöhus län år 1912—13.

Statistisk undersökning på grundval af genom Malmöhus läns landtbruksbokföringsförening förda räkenskaper år 1912—13 af
Ludvig Nannesson.

Den foreliggende Afhandling af Agronom *Nannesson* er offentliggjort i Malmöhus läns Hushållningssällskaps kvartalsskrift, Hefte 2, 1914, og foreligger tillige som Særintryk. Den omfatter Resultater fra 40 Landbrug, der alle har ført et Regnskab, som muliggør en fuldstændig Kontrol med det samlede Landbrugs Rentabilitet samt en Redegørelse for Landmandens og hans Families Indkomst ved Landbrug saavel som ved andet Erhverv. Derimod er der kun et mindre Antal af de bearbejdede Regnskaber, der tillige har kunnet afgive Materiale til Belysning af de enkelte Driftsgrenes Rentabilitet.

Ejendommenes Størrelse varierer fra under 10 til over 200 ha, men de $\frac{3}{4}$ af Brugene ligger dog mellem 25 og 10 ha; det er altsaa hovedsagelig større Bønderbrug og Proprietærgaarde fra den af Sveriges Provinser, hvis Landbrug har mest tilfælles med danske Landbrugsforhold, navnlig paa Øerne.

En Oversigt over Kapitalforholdene indenfor de enkelte Grupper af Landbrug viser omstaaende Resultat. En nærmere Redegørelse for Grundkapitalens Sammensætning er kun foretaget antydningssvis, fordi Inventarlisterne fra de enkelte Ejendomme ikke har været til-

Landbrugskapital pr. ha dyrket Areal.

	Samtlige Ejendomme		Ejendommenes Størrelse			
	Middel-tal	I pCt. af Grdkap.	10—25 ha	25—50 ha	50—100 ha	Over 100 ha
Antal Ejendomme.	40	—	4	21	9	6
Middelstørrelse i ha	58.5	—	21.9	35.4	66.7	151.7
Grundkapital (Jord, Bygn. m. m.)	1828.63	100.0	2230.80	1984.55	1809.10	1672.00
Kreaturer	274.30	15.0	341.50	274.48	257.61	278.18
Redskaber og Ma- skiner.	90.25	5.0	140.70	102.75	79.90	81.83
Forsk. Forraad. .	40.66	2.2	62.51	40.82	42.28	33.35
Driftskapital ialt ..	405.21	22.2	544.79	418.05	379.79	393.96
Samlet Landbrugs- kapital	2233.84	122.2	2775.59	2402.60	2188.89	2065.36

strækkeligt detaillerede til her at give paalidelige Tal.

Derimod er der ført en detaljeret K a s s e b o g, som giver nøje Oplysning om alle Indtægter og Udgifter. Hvad Indtægterne af Landbruget angaar, fordeler disse sig omtrent ligeligt paa Planteavl (48.26 pCt.) og paa Husdyrbruget (49.18 pCt.). Den samlede Indtægt har gennemsnitlig udgjort 453.23 Kr. pr. ha, medens Udgiften beløber sig til 337.98 Kr. Den største Udgiftspost er I n d k ø b a f K r a f t f o d e r med 86.42 Kr. pr. ha og derefter følger A r b e j d s u d g i f t e r n e med 79.58 Kr.

Kasseindtægten er selvfølgelig ikke identisk med den samlede B r u t t o p r o d u k t i o n. For at finde denne maa man tillige tage Hensyn til Naturalomsætningen mellem Landbruget og a n d e t E r h v e r v samt til eventuelle Forandringer i Landbrugets Kapitalformue i Aarets Løb. Ad denne Vej er Bruttoproduktionen pr. ha for de 40 Ejendomme opgjort til 479.78 Kr., og ligesom Pengeindtægten fordeler den sig nogenlunde ligeligt paa Plante- og dyrisk Produktion.

Til Driftsudgifterne er foruden de egentlige Driftsomkostninger tillige medregnet alle løbende Udgifter ved Forrentning, Amortisering og Vedligeholdelse af Landbrugets Kapital samt Ejendomsskatter og et passende Vederlag for Landmandens og hans Families eget Arbejde. Den sidste Post er ansat forskellig i de enkelte Tilfælde, varierende nærmest efter Ejendommens Størrelse, men udgørende i Gennemsnit 1819.35 Kr. pr. Ejendom eller 31.10 Kr. pr. ha, medens den fremmede Arbejdskraft har kostet 107.18 Kr. pr. ha.

Ved Forrentning af Kapitalen er regnet med $4\frac{1}{2}$ pCt. for Grundkapitalen og 6 pCt. for Driftskapitalen. Bygningernes Amortisation og Vedligeholdelse har medført en Udgift, der udgør $2\frac{1}{2}$ pCt. af Bygningsassurancen, og for Redskaber og Maskiner beløber den samme Udgift sig til 22.7 pCt. af Værdien, hvilket dog sikkert er for meget og maa skyldes en for stærk Afskrivning.

Men beregnet paa denne Maade bliver den samlede Driftsudgift 490.89 Kr. pr. ha, eller ca. 11 Kr. mere end Bruttoindtægten, hvilket viser, at den beregnede Rente har været højere, end Driftsoverskuddet kan svare til. Undlader man at medregne Renteudgiften i Driftsudgifterne, bliver disse kun 384.29 Kr., og trækkes denne Sum fra Bruttoindtægten, faas gennemsnitlig 95.49 Kr. pr. ha, hvilket forrenter den samlede Landbrugskapital med 4.23 pCt., varierende fra 9.4 til $\div$ 1.7 pCt. og i Virkeligheden maa kaldes et ganske smukt Resultat.

I det efterfølgende Afsnit har Forfatteren forsøgt ved en statistisk Behandling af Materialet at søge Spørgsmaalet om Driftssystemets Indflydelse paa Brugenes Rentabilitet belyst, og med dette Formaal for Øje inddelt disse i 6 Grupper efter Forrentningsprocenten. Hertil er Materialet imidlertid for lille, og de fremkomne Tal tør næppe tillægges nogen almindelig Betydning. Enkelte Forholds Indflydelse fremtræder dog meget tydeligt; f. Eks. stiger Rentabiliteten ganske regelmæssigt med Bruttoproduktionens Stigning og med Planteproduktionens Andel i

denne, medens et stærkt forceret Husdyrbrug har givet et mindre gunstigt Resultat. Det maa imidlertid her erindres, at man befinder sig i et Distrikt med udstrakt Sukkerroedyrkning, og 1912 var netop et gunstigt Sukkerroear, hvorfor Sukkerroearalets Indflydelse paa det samlede Landbrugs Rentabilitet bliver meget iøjnefaldende.

Af andre statistiske Beregninger, der frembyder almindelig Interesse, kan anføres Undersøgelserne over de med Hesteholdet forbundne Udgifter. Som Hovedresultat kan nævnes, at en Heste-Arbejdstime gennemsnitlig har kostet 32.6 Øre, varierende fra 30 til 41 Øre.

For en mindre Del af de 40 Ejendomme har Regnskabet som nævnt tilladt en detailleret Kontrol saavel med Plantedyrkningens som med Husdyrbrugets Rentabilitet. Det vil føre for vidt her at komme ind paa de interessante Oversigter, som knytter sig til denne Del af Afhandlingen; men det skal lige anføres, at blandt de forskellige Afgrøder hævder Sukkerroerne saavel i 1912 som i den foregaaende Sommer deres Overlegenhed m. H. t. Nettooverskuddet pr. ha. Kun Lucernen synes at skulle kunne gøre den Rangen stridig, medens Foderroerne har givet et mindre godt Resultat og Grønfoderafgrøderne endog et betydeligt Deficit.

Kvægholdet har givet et nogenlunde godt Udbytte, idet der efter en Betaling af 9.83 Øre pr. kg F.-E. af det hjemmeavlede Foder er blevet et Overskud af ca. 15 Kr. pr. Ko. Langt gunstigere stiller sig dog Svineproduktionen, der har givet et Nettooverskud af 18.58 Kr. pr. 100 kg lev. Vægt, svarende til ca. 32 pCt. af den samlede Produktionsudgift.

Decbr. 1914.

O. H. Larsen.

Storbritanniens og Irlands Indførsel af Landbrugsprodukter i Aaret 1914.

Til Bretland indførtes der i de 3 sidste Aar

Af	1914 Mill. £	1913 Mill. £	1912 Mill. £
Korn og Mel for	79.7	85.5	88.5
Levende Kvæg og Faar	0.05	0.3	0.1
Al Slags Kød.....	63.1	56.7	49.1
Smør.....	24.0	24.1	24.4
Ost	8.0	7.0	7.4
Æg.....	8.7	9.6	8.4
Ialt ...	183.5	183.2	177.9

Den samlede Indførselsværdi af disse Landbrugsprodukter var altsaa ca. 3330 Mill. Kr. eller 5—6 Mill. Kr. mere end i 1913 og ca. 128 Mill. Kr. mere end i 1912.

For Danmarks 3 store Udførselsartikler stiller Forholdet sig saaledes:

Af Smør indførtes:

Fra	1912 Cwts.	1913 Cwts.	1914 Cwts.
Rusland	683.650	751.414	616.380
Sverige	335.014	332.331	270.138
Danmark	1.618.048	1.706.759	1.749.072
Nederlandene	113.716	153.172	183.999
Frankrig.....	246.652	248.579	273.819
Amerikas foren. Stater ...	2.596	164	7.844
Argentina	67.244	72.418	55.704
Australien	541.253	588.399	433.802
Ny Zeeland.....	349.012	251.663	357.920
Kanada.....	27	813	3.151
Andre Lande.....	47.947	33.316	32.092
I alt ...	4.005.159	4.139.028	3.983.921

Af Bacon indførtes:

	1912	1913	1914
Fra	Cwts.	Cwts.	Cwts.
Danmark	2.318.708	2.334.945	2.714.807
Amerikas foren. Stater ...	1.698.347	1.803.371	1.522.958
Kanada	387.401	243.522	342.286
Andre Lande.....	229.643	476.052	518.029
I alt ...	4.634.099	4.857.890	5.098.080

Af Æg indførtes:

	1912	1913	1914
Fra	St. Hundr.	St. Hundr.	St. Hundr.
Rusland.	9.677.098	11.453.277	6.870.827
Danmark	3.623.815	4.264.943	4.315.900
Tyskland	524.677	513.740	406.374
Nederlandene.....	801.227	977.350	1.192.286
Frankrig.....	669.687	702.281	632.947
Italien.....	958.344	845.789	874.193
Østrig-Ungarn	997.987	833.651	911.674
Andre Lande.....	1.832.217	1.938.919	2.701.084
I alt	19.085.052	21.579.950	17.905.285

Som man vil se af Tabellerne, er Tilførslerne fra Danmark af alle 3 Produkter voksede i 1914, sammenlignet med de foregaaende Aar. Et andet Spørgsmaal er det imidlertid, om den Nettoindtægt, vor Udførsel har bragt os, ogsaa er vokset. Som bekendt har vor Landbrugseksporthandel til England haft store Vanskeligheder at overvinde efter Verdenskrigens Udbrud, og i Krigens Begyndelse led vi store Tab ved Trafikken over Leith og Liverpool — i mange Kasser var indtil 80 pCt. af Æggene knækkede, Partier af Flæsk forsvundne, af Smør beskadigede. Og i den lange Tid man mente det nødvendigt at opretholde den lange Sejlads paa Manchester, har vort Landbrug maattet betale høje Skibsfragter og høje Fragter for Flæsk fra Manchester til London. Vel har Noteringerne paa Smør og Æg været betydeligt højere i Aarets 3 sidste Maaneder og paa Flæsk noget højere i November og December end i de tilsvarende Maaneder i 1913, men de abnormt høje Foderstofpriser har jo i Virkeligheden neutraliseret Prisstigningens Fordel for Landbruget. Forøvrigt er det, saa længe Verdenskrigen føres, selvfølgelig umuligt at opgøre dennes Indflydelse paa vort Landbrugs Handelsforhold.

Det oplyser ikke meget om vort Landbrugs Fortjeneste, at den engelske Statistik opgør Værdien af den danske Tilførsel af Smør, Flæsk og Æg i 1914 til at være højere end i

noget foregaaende Aar. For de 3 sidste Aar er Værdien af det indførte danske Smør, Bacon og Æg opgjort til:

	1912	1913	1914
	£	£	£
Smør.....	10.356.001	10.657.589	11.038.637
Flæsk.....	7.835.133	8.865.670	9.936.454
Æg.....	1.942.573	2.296.843	2.546.979
I alt ...	20.133.707	21.820.102	23.522.070

Disse 3 Produkters samlede Indførselsværdi var altsaa i 1912 ca. 366 Mill. Kr., i 1913 ca. 397 Mill. Kr. og i Fjor ca. 428 Mill. Kr.

Tabellerne over Tilførslerne fra de forskellige Lande viser for 1914, sammenlignet med de foregaaende Aar, vel nogle Svingninger, men kun enkelte store. Den største Svingning udviser Ægindførselen fra Rusland, der er gaaet ca. $4\frac{1}{2}$ Mill. St. Hundrede tilbage. Af de Forandringer, som har fundet Sted i det sidste Aar, vil det imidlertid være ørkesløst at søge at drage Slutninger for de kommende Aar. Ogsaa paa den internationale Landbrugshandel vil sikkert 1914 sætte sine dybe Spor. Naar Bretlands Indførselsstatistik for 1915 foreligger, vil den utvivlsomt vise større Svingninger end i det nu foreløbne Aar, og det samme vil vel ogsaa blive Tilfældet i de følgende Aar. Thi Sandsynligheden taler for, at mange Lande, som nu bidrager til Englands Forsyning med Levnedsmidler, paa Grund af formindskede Besætninger og af andre Aarsager selv vil komme til at lægge Beslag paa den hjemlige Produktion i langt højere Grad end hidtil. Og det er ikke godt at vide, hvorledes Samkvemmet mellem Landene, Traktat- og Handelsforholdene vil forme sig efter Stormagtkrigens Afslutning. Ogsaa for Verdenshandelen med Landbrugsprodukter ligger Fremtiden hen i det uvisse.

Da man ofte ser fremført sikkert altfor højtspændte Forventninger om en dansk Kartoffeludførsel til England, skal endnu anføres, at dette Land indførte af Kartofler 5.8 Mill. cwts. i 1912, 9.4 Mill. i 1913 og 3.3 Mill. i 1914. Over $\frac{2}{3}$ af Indførselen kom i Fjor fra Frankrig og Kanaløerne.

Udkomne Bøger.

Statistisk Aarboeg. 19. Aargang 1914. Udgivet af Det Statistiske Departement. 224 Sider. (G. B. N. F. Københ.). — I hvert Aars December Maaned udkommer Statistisk Aarboeg, der bringer en Rigdom af nyttige Oplysninger. Ved Tal, hentedede dels fra tidligere Offentliggørelser og dels fra endnu ikke trykt Materiale, belyses de fleste af de Forhold herhjemme, som overhovedet lader sig statistisk behandle. Udviklingen indenfor de forskellige Erhvervsgrupper og de almindelige økonomiske Tilstande kan, i større eller mindre Grad, klarlægges ved at sammenholde de i tidligere Aarbøger bragte Tal med de nyeste, og i de internationale Oversigter kan der hentes interessante Oplysninger om, hvorledes Danmarks Stilling paa forskellige Omraader er indenfor det store Verdenssamfund. Der kan selvfølgelig ikke her være Tale om at komme nærmere ind paa Aarbogens mange Tabeller; kun paa nogle enkelte Tal, valgte ret vilkaarligt ud af det store Materiale, skal Opmærksomheden henledes.

Til Belysning af den økonomiske Situation foreligger bl. a. en Sparekasse-Statistik. Der henstod i de egentlige Sparekasser (altsaa bortset fra Bankernes Sparekasseafdelinger) den 31. Marts

1908	723.1 Mill. Kr.	1912	844.2 Mill. Kr.
1910	767.6 - -	1913	838.2 - -

End videre indestod der i Overformynderiet den 31. Marts

1908	246 Mill. Kr.	1912	274 Mill. Kr.
1910	257 - -	1914	291 - -

Samtidig med at Indskuddene i Sparekasserne og Anbringelserne i Overformynderiet er voksede, har Befolkningen haft Raad til at anbringe betydelige Summer i vore Aktieselskaber. Disses Aktiekapital udgjorde

1908	773 Mill. Kr.	1912	854 Mill. Kr.
1910	804 - -	1914	915 - -

Sparekasserenten har holdt sig uforandret i de senere Aar. Af Landets godt 500 Sparekasser gav i Regnskabsaaret 1907—08

477 og i Aaret 1912—13 472 4 pCt. eller derover. For Aktieselskaberne synes de senere Tider at have været gode. I de Selskaber, hvis Udbytte er bekendt, er den gennemsnitlige Dividende opgjort til:

for 1908	6.31 pCt.	for 1911	6.84 pCt.
- 1909	6.18 -	- 1912	? -
- 1910	6.46 -	- 1913	8.19 -

De her opførte Tal fra Sparekasserne, Overformynderiet og Aktieselskaberne er et Vidnesbyrd om Befolkningens voksende Velstand.

Hvad Landbruget angaar, karakteriseres de senere Aar bl. a. ved den voksende Udførsel, de hyppige Landejendomsalg, de stigende Landejendomspriser og Udstykningen. Udførselen af Landbrugets Produkter i de senere Aar har Ekspeditionssekretær *N. C. Christensen* belyst udførligt i Hefterne 11 og 12 af Tidsskriftets forrige Aargang, og der skal derfor her kun anføres, hvorledes Eksporten af de vigtigste Produkter i 1913 fordelte sig mellem vore 2 store Kunder, Storbritannien og Tyskland. Der udførtes af indenlandske Varer til:

	Storbritannien	Tyskland
	1000 Kr.	1000 Kr.
Levende Dyr	43	68.080
Flæsk, Kød m. m.	162.364	19.215
Smør, Fløde, Mælk	180.081	26 293
Æg	31.421	1.322
Ialt	373.909	114.910

Vi udførte altsaa til Storbritannien for 374 Mill. Kr. og til Tyskland for 115 Mill. Kr.

De mange Landejendomssalg til høje Priser belyses ved følgende Tal: Medens der i Gennemsnit af Aarene 1905—09 aarlig solgtes af Huse ca. 5200 og af Gaarde ca. 3900, er vi nu oppe paa et aarligt Salg af Huse af ca. 6200 og af Gaarde af ca. 4800 — eller tilsammen ca. 11000 (hertil kommer Salget af ubebyggede Lodder, der udgør henimod et Par Tusind Stkr. aarlig). Ved Salg i almindelig fri Handel var den gennemsnitlige Pris pr. Td. Hartkorn (Besætning og Inventar medregnet):

	Huse	Gaarde
	Kr.	Kr.
i Gennemsnit af 1905—09	13.001	7.974
1910	14.035	8.670
1911	14.633	8.991
1912	15.512	9.716
1913	15.902	10.378

Hvad endelig Udstykningen angaar, skal til dens Belysning kun følgende Tal anføres. Siden Udstedelsen af den første Lov (af 1899) om Statshjælp til Oprettelse af Husmandsbrug er der paa Øerne oprettet 2569 Statshusmandsbrug og i Jylland 4548 — tilsammen 7117. Statskassens Udlaan har i alt været ca. 33½ Mill. Kr. *) Antallet af nyoprettede Husmandsbrug er iøvrigt aftaget i de senere Aar, og det synes, som om man paa flere Egne nu begynder at nærme sig et Mættelsespunkt.

Regnskabsbog for Landbrugere. Udarbejdet af *V. Anthon*, Sekretær ved Landsoverskatteraadet, og *A. Hohwy*, Assistent i Skattedepartementet. 72 Sider. (Olaf O. Barfod & Co.s Forlag Københ.).

Landøkonomisk Aarvog for 1915. Udgivet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. Redigeret af *H. C. Larsen*. 130 Sider. (G. B. N. F. Københ.).

Danmarks Vareindførsel og -udførsel i Aaret 1913. Udgivet af Det statistiske Departement. (Statistisk Tabelværk. 5te Række. Litra D. Nr. 31 (andet Hefte). (G. B. N. F. Københ.).

Beretning om lokale Markforsøg, udførte paa Fyn i Sommeren 1914. Samlet og bearbejdet af Planteavlssudvalget for De samv. Landboforeninger i Fyns Stift ved *H. Kryger-Larsen*, Konsulent i Planteavl. 133 Sider. (Odense).

Haandbog i Fjerkræavl. Af Landhusholdningsselskabets Konsulent i Fjerkræavl *W. A. Kock*. Med 12. Hefte foreligger denne interessante og smukt udstyrede Haandbog nu sluttet. 246 Sider i Kvart. (Det Schönbergske Forlag, Københ.).

---

*) Heri ikke medregnet de i Henhold til Loven af 1909 ydede Tillægslaan, hvis samlede Sum udgør 2.8 Mill. Kr.